

Stručný obsah

Kapitola 1

Cestovní ruch jako objekt poznání

Cestovní ruch je relativně mladý vědní obor, který má multidisciplinární charakter, což vede k tomu, že na jeho předmět a objekt zkoumání se nahlíží z několika úhlů pohledu. Komplexní pohled na problematiku cestovního ruchu podává teorie systému, která zachycuje vazby mezi jednotlivými systémy (nadřazený systém a systém cestovního ruchu) a jejich prvky (turisty, podniky, organizacemi a destinaci).

Kapitola 2

Typologie cestovního ruchu

Cestovní ruch je jev, který nabývá různého obsahu, a proto hovoříme o jeho typologii. Na základě společných charakteristik rozlišujeme podle motivace účastníka mezi formami cestovního ruchu a na základě vnějších faktorů mezi druhy cestovního ruchu.

Kapitola 3

Stručný historický vývoj cestovního ruchu

Cestování je staré jako lidstvo samo. Stejně jako se vyvíjela společnost, měnily se taktéž potřeby lidí, což v důsledku mělo vliv na motivy k cestování. Člověk se již nepřesouval z místa na místo kvůli uspokojení základních fyziologických potřeb nýbrž kvůli regeneraci duševních sil. Tento zlom nastal v 19. století, od kterého se datují počátky cestovního ruchu.

Kapitola 4

Geografie cestovního ruchu

Poznatky z oboru geografie jsou nesmírně důležité pro popis cestovního ruchu jakožto časoprostorového jevu. Znalosti z geografie jsou využívány nejen ve výzkumu, ale předně určují faktory rozvoje a rozmístění cestovního ruchu v území.

Kapitola 5

Statistika v cestovním ruchu

Významnou úlohu při vyjádření či popisu cestovního ruchu sehrává statistika, která se snaží i přes četné nedostatky zachytit vývoj a trendy cestovního ruchu. Statistika cestovního ruchu je důležitá i z hlediska mezinárodního srovnání.

Kapitola 6

Mezinárodní cestovní ruch

Cestovní ruch nabývá mezinárodního rozměru, a proto je důležité jej sledovat i z této perspektivy. Důležitou úlohu zde sehrávají mezinárodní organizace cestovního ruchu, které se snaží koordinovat rozvoj cestovního ruchu na mezinárodní úrovni. Součástí jejich aktivit jsou také mezinárodní statistiky. Z mezinárodního hlediska je zajímavá prostorová diferenciací cestovního ruchu.

Kapitola 7

Ekonomický význam cestovního ruchu

Realizace aktivit spojených s cestovním ruchem s sebou přináší pozitivní, ale i negativní ekonomické dopady na hospodářství, které nabývají i mezinárodních rozměrů. Podstatou této kapitoly je poukázat na ty ekonomické faktory, které jsou pro cestovní ruch typické.

Kapitola 8

Politika cestovního ruchu

Cestovní ruch je jedním z odvětví národního hospodářství, a protože zasahuje do řady dalších sektorů a je ovlivňován veřejnými politikami, vyvstává otázka jeho usměrňování. V rámci politiky cestovního ruchu se uplatňují různé přístupy, které mají dopad i na stanovení cílů a nástrojů.

Kapitola 9

Management cestovního ruchu

Aby probíhal v destinaci rovnoměrný rozvoj cestovního ruchu, je nezbytné destinaci koordinovaně řídit. Otázkou řízení se zabývá disciplína management cestovního ruchu, která aplikuje poznatky z obecné teorie řízení, přičemž bere v potaz atypické charakteristiky cestovního ruchu.

Kapitola 10

Marketing cestovního ruchu

Nezbytným nástrojem řízení je marketing, jehož pomocí organizace dosahuje svých cílů. Marketing cestovního ruchu má však jistá specifika v podobě široké palety cílů a vysoce diferencovaného produktu (produktem destinace je souhrn služeb poskytovaný jednotlivými aktéry cestovního ruchu).

Kapitola 11

Informační a rezervační technologie v cestovním ruchu

V současnosti je nemožné si představit cestovní ruch bez využití informačních a komunikačních technologií, které znatelně napomáhají jeho rozvoji. Šíření informací pomocí informačních a rezervačních systémů je výhodné nejen pro subjekty poskytující služby cestovního ruchu, ale také pro samotné uživatele služeb, tj. návštěvníky.

5. Statistika v cestovním ruchu	69
5.1. Tradiční statistika cestovního ruchu	70
Metody tradiční statistiky cestovního ruchu	70
5.2. Nadobyté metody statistiky cestovního ruchu a jejich význam	71
Nedostatky statistiky cestovního ruchu	71
Eliminace nedostatků statistiky cestovního ruchu	72
5.3. Prognózy a indikátory cestovního ruchu	74
5.4. Statistika cestovního ruchu v České republice	74
Ekonomická odvětví	75

Úplný obsah

Obsah	5
Úvod	15
1. Cestovní ruch jako objekt poznání	17
1.1. Systém cestovního ruchu	18
1.2. Vnější (nadřazené) systémy cestovního ruchu	19
Technologické prostředí	19
Ekologické prostředí	23
Sociální prostředí	24
Politické prostředí	24
Ekonomické prostředí	25
1.3. Pojmový systém a definice cestovního ruchu	28
2. Typologie cestovního ruchu	33
2.1. Formy cestovního ruchu	34
Rekreační cestovní ruch	34
Kulturní cestovní ruch	35
Společensky orientovaný cestovní ruch	35
Sportovní cestovní ruch	36
Ekonomicky orientovaný cestovní ruch	36
Specificky orientovaný cestovní ruch	37
2.2. Druhy cestovního ruchu	37
Cestovní ruch dle původu účastníků	37
Cestovní ruch dle počtu účastníků	38
Cestovní ruch dle věku účastníků	38
Cestovní ruch dle délky trvání	38
Cestovní ruch dle převahy místa pobytu	38
Cestovní ruch dle ročního období	39
Cestovní ruch dle způsobu ubytování	39
Cestovní ruch dle vlivu na platební bilanci	40
Cestovní ruch dle způsobu cestování (organizace)	40
Cestovní ruch dle způsobu financování	40

3. Stručný historický vývoj cestovního ruchu	43
3.1. Základní motivy cestování od pravěku po středověk	44
Pravěk	44
Starověk	44
Středověk	45
3.2. Od cestování k cestovnímu ruchu	46
Novověk	46
20. století	47
21. století	48
3.3. Historický vývoj cestovního ruchu v České republice	48
Mezi dvěma světovými válkami	48
Po II. světové válce do roku 1989	48
Po roce 1989	49
3.4. Základní předpoklady vývoje cestovního ruchu	49
4. Geografie cestovního ruchu	51
4.1. Objekt a předmět výzkumu geografie cestovního ruchu	52
4.2. Hlavní směry výzkumů a problémů v geografii cestovního ruchu	55
Teoretické a metodické problémy	55
Hlavní směry výzkumu v geografii cestovního ruchu	55
4.3. Vnitřní členění systému rekreace a cestovního ruchu	58
4.4. Faktory rozvoje a rozmístění cestovního ruchu	59
Selektivní předpoklady rozvoje cestovního ruchu	59
Lokalizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu	60
Realizační předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu	65
5. Statistika v cestovním ruchu	69
5.1. Tradiční statistika cestovního ruchu	70
Metody tradiční statistiky cestovního ruchu	70
5.2. Nedostatky statistiky cestovního ruchu a jejich eliminace	72
Nedostatky statistiky cestovního ruchu	72
Eliminace nedostatků statistiky cestovního ruchu	72
5.3. Prognózy a budoucí vývoj cestovního ruchu	74
5.4. Statistika cestovního ruchu v České republice	74
Ekonomická odvětví	75

Návštěvnost	75
Satelitní účet cestovního ruchu	76
6. Mezinárodní cestovní ruch	79
6.1. Význam a vývoj mezinárodního cestovního ruchu	80
Prostorová diference mezinárodního cestovního ruchu	81
6.2. Statistiky mezinárodního cestovního ruchu	82
Mezinárodní příjezdový cestovní ruch	82
Mezinárodní výdaje v cestovním ruchu	84
Mezinárodní příjmy z cestovního ruchu	85
6.3. Cestovní ruch v rozvojových zemích	87
7. Ekonomický význam cestovního ruchu	91
7.1. Všeobecná charakteristika	92
Makroekonomický pohled	92
Mikroekonomický pohled	93
7.2. Ekonomické funkce cestovního ruchu	93
Vyrovňovací funkce	93
Funkce zaměstnanosti	94
Příjmová funkce (multiplikační efekt)	95
Výrobní funkce (efekt tvorby hodnot)	96
7.3. Příjmy a výdaje z mezinárodního cestovního ruchu	97
8. Politika cestovního ruchu	101
8.1. Teoreticko-metodologická východiska	102
Historický vývoj regulace cestovního ruchu	102
Regulace cestovního ruchu	102
Přístupy k politice cestovního ruchu	103
8.2. Politika cestovního ruchu	104
Cíle politiky cestovního ruchu	105
Nástroje politiky cestovního ruchu	105
Nositelé politiky cestovního ruchu	106
Evaluace účinků politiky cestovního ruchu	107
8.3. Politika cestovního ruchu v ČR	107
Vývoj politiky cestovního ruchu v ČR	107
Programové a strategické dokumenty politiky cestovního ruchu v ČR	108
Nositelé politiky cestovního ruchu v ČR	109

9. Management cestovního ruchu	111
9.1. Pojem destinace	112
Definice destinace	112
Význam destinace	113
9.2. Destinační management	114
Specifika managementu turistické destinace	114
Úkoly managementu turistické organizace	115
Kooperativní úlohy v rámci destinace	115
9.3. Struktura turistických organizací a jejich úkoly	118
Vznik destinační společnosti	118
9.4. Vývoj řízení a organizace cestovního ruchu v turistických destinacích	119
Turisticky vyspělé destinace	119
Řízení cestovního ruchu v ČR	120
10. Marketing cestovního ruchu	123
10.1. Specifika marketingu cestovního ruchu	124
Specifika destinačního marketingu	125
10.2. Koncept marketingové strategie destinace	126
Analýza současné situace destinace	126
Segmentace trhu	127
Marketingová strategie	127
Marketingový mix	128
Kontrola	130
11. Informační a rezervační technologie v cestovním ruchu	133
11.1. Informace v cestovním ruchu	134
Proces zpracování informací a jejich vlastnosti	134
Informační toky v cestovním ruchu	135
11.2. Informační a rezervační systémy	136
Realizace informačních a rezervačních systémů	136
Členění informačních a rezervačních systémů	136
11.3. Informační a rezervační systémy v ČR	139
Shrnutí	143
Rejstřík	147

Glosář	151
Literatura	161
6.1. Význam a vývoj mezinárodního cestovního ruchu	113
6.2. Statistika mezinárodního cestovního ruchu	114
6.3. Časová řada v cestovním ruchu	118
7. Ekonomický význam cestovního ruchu	119
7.1. Všeobecná charakteristika	119
7.2. Ekonomické funkce cestovního ruchu	124
7.3. Příjmy a výdaje z mezinárodního cestovního ruchu	127
8. Politika cestovního ruchu	128
8.1. Teoreticko-metodologická východiska	130
8.2. Politika cestovního ruchu	134
8.3. Politika cestovního ruchu v ČR	139
9. Společenské a ekonomické podmínky cestovního ruchu v ČR	143
9.1. Historický vývoj cestovního ruchu v ČR	143
9.2. Politika cestovního ruchu v ČR	147
9.3. Politika cestovního ruchu v ČR	147